

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра охорони праці та біотехнічних систем у тваринництві

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан механіко-технологічного
факультету
В. В. Братішко
10 травня 2022 р.

“СХВАЛЕНО”
на засіданні кафедри охорони праці та
біотехнічних систем у тваринництві
Протокол № 22 від 10.05.2022 р.
Завідувач кафедри
В. С. Хмельовський
17 травня 2022 р.

“РОЗГЛЯНУТО”
Гарант ОНП Агроінженерія
Г. А. Голуб
17 травня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Безпека виробничих процесів в агроінженерії”

Спеціальність
Освітньо-наукова
програма

208 «Агроінженерія»
Агроінженерія

Факультет

механіко-технологічний

Розробник:

к.т.н., доцент кафедри ОПБСТ Войналович О.В.

КИЇВ – 2022

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра охорони праці та біотехнічних систем у тваринництві

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету

_____ (Вячеслав БРАТІШКО)

“ _____ ” _____ 2022_ _ р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри охорони праці
та біотехнічних систем у тваринництві
Протокол № 22 від “10” травня 2022 р.

Завідувач кафедри

_____ (Василь ХМЕЛЬОВСЬКИЙ)

”РОЗГЛЯНУТО ”

Гарант ОП Агроінженерія

Гарант ОП

_____ (Геннадій ГОЛУБ)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Безпека виробничих процесів в агроінженерії”

Спеціальність	208 «Агроінженерія»
Освітньо-наукова програма	Агроінженерія
Факультет	механіко-технологічний
Розробник:	к.т.н., доцент кафедри ОПБСТ Войналович О.В.

КИЇВ – 2022

Опис навчальної дисципліни

Безпека виробничих процесів в агроінженерії

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
ОС	<i>Магістр</i>	
Напрямок підготовки		
Спеціальність	208 – «Агроінженерія»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	<i>Вибіркова</i>	
Загальна кількість годин	<i>120</i>	
Кількість кредитів ECTS	<i>4</i>	
Кількість змістовних модулів	<i>2</i>	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	<i>Іспит</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форми навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	<i>2</i>	<i>2</i>
Семестр	<i>3</i>	<i>3</i>
Лекційні заняття	<i>15 год</i>	<i>8 год.</i>
Практичні, семінарські заняття		<i>8 год.</i>
Лабораторні заняття	<i>15 год</i>	
Самостійна робота	<i>90 год</i>	
Індивідуальні заняття		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>2</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є теоретична і практична підготовка студентів до створення нормативних умов праці та запобігання травматизму на механізованих процесах у сільському господарстві.

Завдання:

- дослідження безпеки функціонування системи «людина-машина-виробниче доквілля» в АПК та технічних засобів безпеки у цій системі;
- ознайомлення із заходами для покращення умов праці на механізованих процесах у рослинництві, тваринництві та під час ремонтних робіт;
- проаналізувати особливості дотримання правил електробезпеки на виробничих процесах в АПК;
- проаналізувати особливості впровадження системи пожежної безпеки на підприємстві АПК.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- складники безпеки технологічних процесів і обладнання АПК;
- технічні засоби безпеки на мобільній сільськогосподарській техніці та стаціонарному обладнанні;
- заходи для запобігання травматизму та покращення умов праці на механізованих процесах у рослинництві, тваринництві та під час ремонтних робіт;
- загальні вимоги безпеки до систем, що працюють під тиском, їх запобіжні пристрої та контрольні прилади;
- класифікацію виробничих приміщень щодо ступеню електробезпеки;
- засоби запобігання електротравмам від доторку до струмопровідних частин та у разі пошкодження електроізоляції;
- види електрозахисних засобів, правила їх застосування;
- шкідливі та небезпечні фактори у разі пожежі;
- показники пожежо- і вибухонебезпеки речовин різного агрегатного стану;
- класифікацію вибухонебезпечних газо-, паро- та пилоповітряних сумішей, приміщень і виробництв щодо вибухо- і пожежонебезпеки;
 - системи запобігання пожежам та пожежного захисту, способи та засоби, які використовують для гасіння пожеж.

вміти:

- проаналізувати умови праці щодо наявності шкідливих і небезпечних факторів
- оцінити відповідність санітарно-гігієнічних умов праці чинним нормативам охорони праці;
- обґрунтувати раціональні методи нормалізації умов праці для виробничих ситуацій аграрного виробництва;
- вибрати заходи обмеження надходження шкідливих речовин у повітря робочої зони;
- оцінити безпечність технологічного обладнання та виробничих процесів за окремими чинниками;

- сформулювати загальні вимоги безпеки до технологічних процесів у сільськогосподарському виробництві, систем, що працюють під тиском;
- оцінити відповідність вимогам безпеки вантажопідіймальних пристроїв;
- вибрати заходи запобігання електротравматизму у разі пошкодження електроізоляції та появи електричного потенціалу на металевих частинах обладнання;
- визначити необхідні технічні рішення системи запобігання пожежам та системи пожежного захисту.

Набуття компетентностей:

- загальні компетентності (ЗК):
 - здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, зокрема й тих, що стосуються охорони праці;
 - здатність розробляти проекти та управляти ними;
 - здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- фахові (спеціальні) компетентності (ФК):
 - здатність аналізувати інформації щодо стану охорони праці в агроінженерії;
 - здатність до вирішення завдань безпеки і гігієни праці в агроінженерії.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;
- скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин													
	Денна форма							Заочна форма						
	тиж-ні	усьо-го	у тому числі					усьо-го	у тому числі					
			л	п	лб	інд	с.р.		л	п	лб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовний модуль 1. Заходи для зниження аварійності та запобігання травматизму на механізованих процесах в АПК														
Тема 1. Аналіз причин виробничого травматизму та професійних хвороб в АПК		15	2		2		11	15	1	1				13
Тема 2. Запобігання травматизму та заходи для покращення умов праці на механізованих процесах у рослинництві		15	2		2		11	15	1	1				13
Тема 3. Запобігання травматизму та		15	1		2		12	15	1	1				13

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин													
	Денна форма							Заочна форма						
	тиж-ні	усьо-го	у тому числі					усьо-го	у тому числі					
			л	п	лб	інд	с.р.		л	п	лб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
заходи для покращення умов праці у тваринництві														
Тема 4. Запобігання травматизму та заходи для покращення умов праці на ремонтних роботах		15	2		2		11	15	1	1				13
Разом за змістовним модулем 1		60	7		8		45	60	4	4				52
Змістовний модуль 2. Проблеми забезпечення нормативів охорони праці на підприємствах АПК														
Тема 1. Технічні засоби безпеки на сільськогосподарській техніці		15	2		2		11	15	1	1				13
Тема 2. Безпека праці на об'єктах підвищеної небезпеки в АПК		15	2		2		11	15	1	1				13
Тема 3. Система електробезпеки на підприємствах АПК		15	2		1		12	15	1	1				13
Тема 4. Професійні ризики на механізованих процесах в АПК		15	2		2		11	15	1	1				13
Разом за змістовним модулем 2		60	8		7		45	60	4	4				52
Усього годин		120	15		15			120	8	8				104
Курсовий проект														
Усього годин		120	15		15			120	8	8				104

4. Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
	немає	

--	--	--

5. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
	немає	

6. Теми лабораторних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розрахунок блискавкозахисту об'єктів підприємства АПК	2
2	Визначення допустимих термінів роботи на виробничих процесах застосування пестицидів у сільському господарстві	2
3	Визначення опору ізоляції електромережі	2
4	Безпека під час використання електроінструменту	2
5	Особливості розслідування нещасного випадку, що стався на механізованих процесах у рослинництві	2
6	Ситуаційні задачі щодо вироблення організаційних рішень для запобігання небезпечним ситуаціям	2
7	Порядок оформлення нарядів-допусків на виконання робіт підвищеної небезпеки у сільському господарстві	1
8	Розрахунок небезпечної зони під час руху тракторного агрегату внаслідок його занесення	2
Всього		15

7. Контрольні питання, комплекси тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1.	<i>Охарактеризуйте небезпечні і шкідливі виробничі чинники на механізованих виробничих процесах у рослинництві</i>
2.	<i>Які небезпечні дії працівників рослинництва можуть призвести до нещасних випадків (травм чи професійних хвороб)?</i>
3.	<i>Охарактеризуйте основні небезпеки під час механізованого оброблення ґрунту.</i>
4.	<i>Охарактеризуйте основні небезпеки під час збирання зернових та зернобобових культур.</i>
5.	<i>Охарактеризуйте основні небезпеки під час збирання цукрових буряків та картоплі.</i>

6.	<i>Охарактеризуйте основні небезпеки під час заготівлі кормів.</i>
7.	<i>Вкажіть типові для тваринництва небезпечні і шкідливі виробничі чинники.</i>
8.	<i>Вкажіть основні небезпеки на тваринницьких фермах під час роздавання кормів мобільними кормороздавачами.</i>
9.	<i>Вкажіть основні небезпеки під час механізованого подрібнення кормів.</i>
10.	<i>Охарактеризуйте небезпечні і шкідливі виробничі чинники під час виконання ремонтних робіт у сільському господарстві.</i>
11.	<i>Вкажіть основні причини електротравматизму в ремонтній майстерні.</i>
12.	<i>Які основні причини аварійних ситуацій під час експлуатації об'єктів підвищеної небезпеки у ремонтній майстерні?</i>
13.	<i>Які основні причини нещасних випадків на автотранспорті АПК?</i>
14.	<i>Впливу яких основних небезпечних і шкідливих виробничих чинників зазнають механізатори на вітчизняних тракторах і комбайнах?</i>
15.	<i>Вкажіть основні професійні захворювання механізаторів</i>
16.	<i>Вкажіть основні причини розвинення передчасної втоми механізаторів під час виконання польових механізованих робіт</i>
17.	<i>Охарактеризуйте вплив на працівників несприятливих метеорологічних умов відкритого повітря</i>
18.	<i>Охарактеризуйте вплив на механізаторів високих рівнів шуму та вібрації, характерних для вітчизняних тракторів і комбайнів після тривалої експлуатації</i>
19.	<i>Охарактеризуйте умови праці тваринників</i>
20.	<i>Які шкідливі речовини перебувають у повітрі робочої зони тваринників?</i>
21.	<i>Вкажіть основні професійні захворювання працівників тваринницьких ферм</i>
22.	<i>Охарактеризуйте умови праці працівників у ремонтних майстернях</i>
23.	<i>Охарактеризуйте умови праці електро- та газозварювальників</i>
24.	<i>Які критерії характеризують безпеку виробничих і технологічних процесів у АПК?</i>
25.	<i>Охарактеризуйте вимоги безпеки праці під час підготовки поля</i>
26.	<i>Вкажіть вимоги безпеки праці під час обробляння ґрунту, сівби, садіння і догляду за посівами</i>
27.	<i>Вкажіть вимоги безпеки і гігієни праці під час роботи з пестицидами</i>
28.	<i>Охарактеризуйте вимоги щодо оснащення працівників, які виконують роботи з пестицидами</i>
29.	<i>Охарактеризуйте вимоги безпеки праці під час зберігання та перевезення мінеральних добрив та пестицидів</i>
30.	<i>Охарактеризуйте вимоги безпеки праці під час механізованого збирання врожаю</i>
31.	<i>Як потрібно забезпечити пожежну безпеку під час збирання зернових культур?</i>
32.	<i>Охарактеризуйте вимоги охорони праці до території тваринницького комплексу (ферми)</i>

3.	<i>Охарактеризуйте загальні вимоги безпеки праці під час готування кормів до згодовування</i>
3.	<i>Вкажіть загальні вимоги безпеки щодо утримання великої рогатої худоби</i>
3.	<i>Охарактеризуйте вимоги безпеки праці під час догляду за бугаями</i>
3.	<i>Охарактеризуйте вимоги безпеки праці під час механізованого доїння корів та первинного оброблення молока</i>
3.	<i>Охарактеризуйте загальні вимоги безпеки під час догляду і утримання свиней та кнурів-плідників</i>
3.	<i>Охарактеризуйте загальні вимоги безпеки праці щодо утримання коней</i>
3.	<i>Охарактеризуйте вимоги безпеки праці під час утримання птиці</i>
4.	<i>Охарактеризуйте вимоги охорони праці до території ремонтних майстерень</i>
4.	<i>Охарактеризуйте вимоги безпеки праці під час діагностування технічного стану машин, механізмів і вузлів</i>
4.	<i>Охарактеризуйте вимоги безпеки праці під час миття та очищення машин агрегатів вузлів і деталей</i>
4.	<i>Охарактеризуйте вимоги безпеки праці під час складально-розбиральних та слюсарних робіт</i>
4.	<i>Вкажіть основні вимоги безпеки праці під час проведення зварювальних робіт</i>
4.	<i>Охарактеризуйте вимоги безпеки праці під час проведення деревообробних робіт</i>
4.	<i>Охарактеризуйте вимоги безпеки праці під час проведення шиномонтажних робіт</i>
4.	<i>Охарактеризуйте вимоги безпеки праці під час проведення фарбувальних робіт</i>
4.	<i>Вкажіть на основні вимоги безпеки праці під час технічного обслуговування акумуляторів</i>
4.	<i>Охарактеризуйте поняття електробезпеки</i>
5.	<i>Які кваліфікаційні вимоги до персоналу, який залучають до виконання робіт з електроустановками напругою до 1000 В?</i>
5.	<i>Які електрозахисті заходи передбачає система електробезпеки?</i>
5.	<i>Які електрозахисті методи передбачає система електробезпеки?</i>
5.	<i>Які електрозахисті засоби передбачає система електробезпеки?</i>
5.	<i>Вкажіть первинні засоби пожежогасіння, що мають бути на сільськогосподарських агрегатах?</i>
5.	<i>Як вибирають необхідну кількість і тип вогнегасників для окремих виробничих приміщень підприємства АПК?</i>
5.	<i>Який порядок проведення навчання з пожежної безпеки на підприємстві АПК?</i>
5.	<i>Вкажіть протипожежні вимоги на час жнив та зберігання продукції рослинництва.</i>
5.	<i>Вкажіть категорії пожежної небезпеки основних виробництв АПК</i>

5)	Вкажіть класифікацію вибухо- і пожежонебезпечних зон згідно з ПУЕ
6)	Вкажіть перелік основних документів з пожежної безпеки, які мають бути на підприємстві АПК

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОКР магістр напряму підготовки\ спеціальність Агроінженерія	Кафедра охорони праці та біотехнічних систем у тваринництві 2022-2023 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни Безпека виробничих процесів	Затверджую Зав. кафедри (підпис) _____ 2022 р.
<i>Екзаменаційні запитання</i>			
1. Охарактеризуйте небезпечні і шкідливі виробничі чинники на механізованих виробничих процесах у рослинництві			
2. Як потрібно забезпечити пожежну безпеку під час збирання зернових культур?			
<i>Тестові завдання різних типів</i>			
1. Механізовані роботи на схилах дозволено виконувати:		6. Скільки гайок дозволено, щоб були відсутні у кріпленні колеса комбайна до маточини?	
1	Незалежно від погодних умов	1	Одна
2	Якщо у кабіні перебуває не менше 2-х осіб	2	Дві
3	Якщо стаж роботи механізатора не менше 1-го року	3	Три
4	Якщо стаж роботи механізатора не менше 3-х років	4	Чотири
5	Стаж роботи до уваги не беруть	5	Жодної
2. Що не вказують у картах контролю показників безпеки вузлів тракторів та комбайнів?		7. Яка тривалість роботи з агрохімікатами III-ого і IV-ого класів небезпеки?	
1	Періодичність проведення інструктажів з охорони праці	1	Не більше 7 годин
2	Періодичність проведення медичних оглядів комбайнерами	2	Не більше 6 годин
3	Кут утримання комбайна на схилі стоянковим гальмом	3	Не більше 5 годин
4	Рівень гальмівної рідини у бачку	4	Не більше 4 годин
5	Періодичність випробування деталей вузла	5	Не більше 3 годин
3. Вкажіть санітарно-допустимий рівень шуму в кабіні с/г машин за частоти 1000 Гц		8. Вкажіть гігієнічний клас умов праці зварювальників ремонтних майстерень	
1	80 дБ	1	I клас
2	120 дБ	2	II клас
3	50 дБ	3	III клас
4	180 дБ	4	IV клас
4. До якої категорії блискавкозахисту належать тваринницькі приміщення?		9. Вкажіть періодичність проведення технічного опосвідчення вантажильних пристроїв	
1	Першої	1	Один раз на три роки
2	Другої	2	Один раз на рік
3	Третьої	3	Один раз на півроку
4	Четвертої	4	Щоквартально
5. Який із зазначених чинників є визначальним щодо наслідків ураження людини електричним струмом?		10. Співставити зазначені пристрої відповідним видам технічних засобів безпеки	
1	Електричний опір людини	А. Позначення (написи, малюнки), які сповіщають про небезпеку	1. Огородження

2	Частота електричного струму	Б. Муфта із зрізними шпильками	2. Блокувальні пристрої
3	Тривалість дії струму	В. Захисний кожух карданного вала	3. Гальмівні пристрої
4	Сила струму	Г. Автоматичний вимикач несанкціонованого відкриття дверцят обладнання	4. Запобіжні пристрої
		Д. Система екстреного зупинення транспортного засобу	5. Знаки безпеки

8. Методи навчання:

Лекції, практичні заняття, самостійна робота студентів проводять такими методами:

- Пояснювально-ілюстративний метод.
- Дискусійні методи.
- Дослідницький метод.
- Метод ділової гри.

9. Форми контролю:

Видами контролю знань студентів є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи

Проміжна атестація – засвоєння програмного матеріалу змістового модуля у вигляді письмової контрольної роботи.

Підсумкова атестація – екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання студента відбувається згідно положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 20.02.2015 р. протокол №6 з табл. 1.

Оцінка національна	Оцінка ECTS	Визначення оцінки ECTS	Рейтинг студента, бали
Відмінно	A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100
Добре	B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89
	C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74-81
Задовільно	D	Задовільно – непогано, але із значною кількістю недоліків	64-73
	E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-63

Оцінка національна	Оцінка ECTS	Визначення оцінки ECTS	Рейтинг студента, бали
Незадовільно	FX	Незадовільно – потрібно працювати перед тим, як отримати позитивну оцінку	35-59
	F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота	01-34

11. Методичне забезпечення:

№	Назва методичних розробок	Видання	Автори
1.	Методичні вказівки щодо виконання лабораторної роботи „Розрахунок блискавкозахисту об’єктів підприємства АПК ”	Видавничий центр НАУ, 2022. – 11 с.	Войналович О.В., Мотрич М.М., Єременко О.І.
2.	Методичні вказівки щодо виконання лабораторної роботи «Визначення допустимих термінів роботи на виробничих процесах застосування пестицидів у сільському господарстві»	Видавничий центр НАУ, 2020. – 19 с.	Войналович О.В., Мотрич М.М., Єременко О.І.
3.	Методичні вказівки щодо виконання лабораторної роботи "Визначення опору ізоляції електроустановок"	Видавничий центр НАУ, 2018. – 10 с.	Войналович О.В., Мотрич М.М., Єременко О.І.
4.	Методичні вказівки щодо виконання лабораторної роботи «Безпека під час використання електроінструменту»	Видавничий центр НАУ, 2020. – 10 с.	Войналович О.В., Мотрич М.М., Єременко О.І.
5.	Методичні вказівки щодо виконання лабораторної роботи "Особливості розслідування нещасного випадку, що стався на механізованих процесах у рослинництві"	Видавничий центр НАУ, 2021. – 15 с.	Войналович О.В., Мотрич М.М., Єременко О.І.
6.	Методичні вказівки щодо виконання лабораторної роботи «Ситуаційні задачі щодо вироблення організаційних рішень для запобігання небезпечним ситуаціям»	Видавничий центр НАУ, 2022. – 10 с.	Войналович О.В., Мотрич М.М., Єременко О.І.
7.	Методичні вказівки щодо виконання лабораторної роботи «Порядок оформлення нарядів-допусків на виконання робіт підвищеної безпеки у сільському господарстві»	Видавничий центр НАУ, 2022. – 11 с.	Войналович О.В., Мотрич М.М., Єременко О.І.
8.	Методичні вказівки щодо виконання	Видавничий	Войналович О.В.,

№	Назва методичних розробок	Видання	Автори
	лабораторної роботи «Розрахунок небезпечної зони під час руху тракторного агрегату внаслідок його занесення»	центр НАУ, 2021. – 14 с.	Мотрич М.М., Єременко О.І.
9.	Методичні вказівки щодо виконання лабораторної роботи „Засоби виявлення пожежі та автоматичного її гасіння на підприємствах АПК”	Видавничий центр НАУ, 2019. – 26 с.	Войналович О.В., Мотрич М.М., Єременко О.І.
10.	Методичні вказівки до виконання лабораторної роботи „Дослідження запиленості повітря у виробничих приміщеннях”	Видавничий центр НАУ, 2018. – 9 с.	Войналович О.В., Мотрич М.М., Єременко О.І.
11.	Методичні вказівки щодо виконання практичної роботи „Вибір засобів індивідуального захисту для працівників АПК”	Видавничий центр НАУ, 2020. – 19 с.	Войналович О.В., Мотрич М.М., Єременко О.І.
12.	Методичні вказівки щодо проведення ділової гри «Перевірка стану пожежної безпеки на сільськогосподарському підприємстві»	Видавничий центр НУБіП України, 2019. – 24 с.	Войналович О.В., Мотрич М.М., Єременко О.І.

13.Рекомендована література

Основна:

1. Ярошевська В. М. Охорона праці в галузі : Навчальний посібник / В.М.Ярошевська, В.Й.Чабан. – К: ВД "Професіонал, 2004. – 286 с.
2. Войналович О.В., Марчишина Є.І., Кофто Д.Г. Безпека виробничих процесів у сільськогосподарському виробництві. - К: Видавництво НУБіП України, 2015. – 418 с.
3. Войналович О.В. Працезахоронні засади у схемах, таблицях і графіках: навч. посібник. Видання 2-ге, доопрацьоване. – К.: Основа, 2014. – 144 с.
4. Войналович О.В., Марчишина Є.І. Охорона праці у сільському господарстві. – К.: Основа, 2014. – 176 с.
5. Пістун І.П., Березовецький А.П., Березовецький С.А. Охорона праці в сільському господарстві (тваринництво, птахівництво): навчальний посібник. Суми: Університетська книга. 2012. 368 с.
6. Барсуков М.П., Войналович О.В., Кліценко Г.Г., Барсуков О.М., Кірдань В.Є. Виробнича санітарія у сільському господарстві. Навчальний посібник. – К.: Основа, 2011. – 287 с.
7. Войналович О.В., Марчишина Є.І. Охорона праці у тваринництві. Навчальний посібник. – К.: Основа, 2012. – 448 с.

Допоміжна:

1. Войналович О.В., Гнатюк О.А. Класифікатор ризику на механізованих процесах у рослинництві та тваринництві. – К.: Видавничий центр НУБіП України, 2013. –112 с.
2. Шудренко І.В. Охорона праці в галузі: навч. посіб. Житомир: ЖНАЕУ. 2017. 136 с
3. Voinalovych O. V., Marchyshyna Ye. I. Occupational safety and health in agriculture: навчальний посібник англ. мовою. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 425 с.
4. Войналович О.В., Лапін В.М., Литвин О.П., Поліщук С.В., Блащук М.І. Охорона праці під час застосування пестицидів на підприємствах сільського господарства: монографія. Київ: Едельвейс. 2017. 167 с.
5. НПАОП 0.00-4.01-08 «Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту». Затверджене Наказом Держгірпромнагляду від 24.03.2008 р. № 53.
6. НПАОП 0.00-1.04-07 «Правила вибору та застосування засобів індивідуального захисту органів дихання». Затверджені Наказом Держгірпромнагляду України від 28.12.2007 р. № 331.
7. НАПБ В.01.057-2006/200 «Правила пожежної безпеки в агропромисловому комплексі України». Затверджені Наказом МНС України від 04.12.2006 р. № 730/770.
8. «Порядок складання та вимоги до санітарно-гігієнічних характеристик умов праці». Затверджений Наказом МОЗ України від 13.12.2004 р. № 614.
9. НПАОП 0.00-6.23-92 «Про порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці». Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.1992 р. № 442.
10. НПАОП 0.00-8.24-05 «Перелік робіт з підвищеною небезпекою». Затверджений Наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 р. № 15.
11. «Перелік робіт, де є потреба у професійному доборі». Затверджений Наказом МОЗ України та Держнаглядохоронпраці від 23.09.1994 р. № 263/121.

12. Інформаційні ресурси:

1. Закон України «Про охорону праці» [Електронний ресурс] - <https://zakon.rada.gov.ua/go/2694-12>
2. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [Електронний ресурс] - <https://zakon.rada.gov.ua/go/1105-14>
3. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці [Електронний ресурс] - <https://zakon.rada.gov.ua/go/n0001641-08>

4. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці (НПАОП 0.00-4.12-05) [Електронний ресурс] - <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0231-05>
5. Міжнародна організація праці (МОП). [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – <https://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm>
6. Мінімальні вимоги безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці [Електронний ресурс] -<https://zakon.rada.gov.ua/go/z1494-18>
7. Всеукраїнський портал з питань охорони праці [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – <http://dnop.com.ua/>
8. Правила пожежної безпеки в Україні [Електронний ресурс] - <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0252-15>